

Міністерство освіти і науки України
ДНУ Інститут модернізації змісту освіти
Мукачівський державний університет
Малопольський державний університет імені
Вітольда Пілецького в Освенцемі (Польща),
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словаччина)

**VI Міжнародна
науково-практична конференція
“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ”
Збірник тез доповідей**

4-5 квітня 2024 р.

**Міністерство освіти і науки України
ДНУ Інститут модернізації змісту освіти
Мукачівський державний університет
Малопольський державний університет
імені Вітольда Пілецького в Освенцімі (Польща),
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словаччина)**

**УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІЇ І ВИКЛИКИ**

**MANAGEMENT OF SOCIO-ECONOMIC
TRANSFORMATIONS OF BUSINESS PROCESSES:
REALITIES AND CHALLENGES**

**Тези доповідей
VI Міжнародної науково-практичної конференції**

4-5 квітня 2024 р.

**Мукачево
2024**

Видавничо-поліграфічна галузь – це складна кластер утворююча соціально-економічна система, яка включає сукупність пов'язаних між собою елементів, що утворюють цілісну єдність і мають спільну мету. В найбільш загальному розумінні видавничо-поліграфічну галузь слід розглядати як підсистему суспільства, в якій здійснюється виробництво, розподіл і споживання матеріальних і духовних цінностей. У конкретнішому значенні видавничо-поліграфічна галузь – це кластероутворююча соціально-економічна система, яку можна розглядати як процес матеріального виробництва видавничої та друкованої продукції [1, с.85].

Поліграфічна галузь забезпечує продукцією багато інших галузей регіону. Прикладом може бути виготовлення книг, газет та журналів, що забезпечує інформаційну та наукову сферу; пакування для виробників продукції; друк на текстилі для підприємств легкої промисловості; виготовлення рекламних матеріалів для усіх видів бізнесу тощо.

Однак, не дивлячись на всі виклики сьогодення, ми не говоримо про занепад поліграфічної галузі. Продовжує розвиватись комерційна поліграфія, а серед основних тенденцій ринку, що склались в останні декілька років, варто відмітити наступні [2; 3]:

1. Подальша популяризація цифрового друку. Даний вид друку відносять до «розумної поліграфії», оскільки є можливість персоналізувати продукцію, вносити зміни, коригувати зображення (макети), а рівень автоматизації технологічного процесу зводить до мінімуму участь в ньому працівника.

2. Зменшення обсягів та тиражів видавничої продукції, зокрема, газет і журналів, та їх перехід на електронний формат. Результатом цього є зменшення операційного циклу, скорочення витрат та розширення доступу до інформації.

3. Збільшення обсягу рекламної поліграфії, як одного з атрибутів просування товарів і послуг, створення іміджу компанії.

4. Зростання попиту на нестандартну поліграфію (ламінування чи інше спеціальне покриття, різні види тиснення, зокрема конгресне, особливий дизайн, тощо).

5. Зростання попиту на пакувальну продукцію (друк на упаковці). З одного боку це інформативність і привабливість зовнішнього виду товару («розумне» пакування, гейміфікація), а з іншого – збереження товару («активна» упаковка) та турбота про екологію і навколишнє середовище, коли вибір зупиняється на матеріалах (зокрема, папері, кар-тоні), які можна безпечно переробити.

На національному друкарському ринку відзначають появу ряду тенденцій, що притаманні і лідерам ринку, і місцевим виробникам, а отже можна очікувати їх поширення на національних та локальних ринках, а саме [2]:

– розвиток відділу цифрового маркетингу, як нової форми комунікації з клієнтами та потенційними споживачами, яка дає можливість поєднати друк з охопленням цільової аудиторії через Інтернет;

– зміна підходів до залучення нових клієнтів (за рахунок використання всіх можливостей інтернету);

– надання дизайнерських послуг, коли не лише великі компанії мають відповідний відділ, а й невеликі друкарні мають у себе в штаті дизайнерів, які допомагають замовникам у розробці зовнішнього вигляду продукції, забезпечуючи таким чином індивідуальний підхід до кожного замовника;

– використання лазерного різання, що забезпечує більш точні розрізи незалежно від матеріалу продукції;

– екологічність процесу, коли все більше підприємств намагаються зменшити кількість відходів;

– зростання кількості замовлень друку з фотографій, зроблених на смартфон чи планшет;

– переформатування діяльності, коли підприємства починають займатись іншим видом друкарської справи.

Для успішного функціонування суб'єкти видавничо-поліграфічної галузі в регіоні мають враховувати тенденції ринку та адаптуватись до умов зовнішнього середовища, що дозволить їм зайняти свою нішу на ринку та вчасно вносити корективи до стратегії свого розвитку регіону.

Видавничо-поліграфічна галузь є стратегічно важливою складовою регіональної економіка, яка пов'язана з культурними, соціально-економічними та політичними процесами країни. Говорячи про видавничу складову галузі, на перший план виходить характер та призначення продукції, а не її кількість. Результати проведеного дослідження засвідчили відповідність напрямів розвитку регіонального ринку друкованої продукції національним тенденціям. Перспективами подальших досліджень може стати аналіз інноваційної діяльності підприємств видавничо-поліграфічної галузі для їх кращої адаптації до мінливого середовища.

Список використаних джерел:

1. Сірик, М. В. *Управління основними виробничими засобами поліграфічних підприємств* : дис. ... канд. техн. наук : 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Сірик Максим Віталійович. – Київ, 2018. – 244 с.

2. *Поліграфія в 2023 році: тенденції та тренди.* URL: <http://www.ecotep.com.ua/%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F-%D0%B2-2023-%D1%80%D0%BE%D1%86%D1%96>.

3. *Ринок поліграфічних послуг в Україні: консерватизм тут не вітається.* URL: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/rynok-poligraficheskikh-uslug-v-ukraine-konservativizm-zdes-ne-privetstvuetsya>

УДК 911.3:30/33 (477.8)

ТЕТЯНА ЛУЖАНСЬКА

кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та суспільних дисциплін
Мукачівський державний університет, м.Мукачево, Україна

ВАСИЛЬ ЛЕТА

кандидат географічних наук, доцент,
доцент кафедри географії та суспільних дисциплін
Мукачівський державний університет, м.Мукачево, Україна

ЛАНДШАФТНЕ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ

Ландшафтне планування – це, по-перше, сукупність методичних інструментів та процедур, що використовуються для побудови такої просторової організації діяльності суспільства в конкретному ландшафті, яка забезпечувала б сталий розвиток і збереження основних функцій цього ландшафту як системи підтримання життя. По-друге, ландшафтне планування –це комунікативний процес, в який залучаються всі суб'єкти господарської і природоохоронної діяльності на території планування, місцеве населення та громадські організації, і котрий забезпечує виявлення інтересів природокористувачів, проблем природокористування, вирішення конфліктів і розробку узгодженого плану дій і заходів. Ідеї сталого розвитку корелюються з сутністю ландшафтного планування. Ландшафтне планування ґрунтується на ретельному врахуванні ландшафтних особливостей територій і характеру природокористування у них. Воно являє собою складний комплекс завдань, які необхідно вирішити, щоби обґрунтувати таку організацію території за якої господарські угіддя промислові підприємства, шляхи сполучень,

природоохоронні об'єкти тощо були оптимально вписані у ландшафт й таким чином не порушували його стійкості, різноманіття й сприяли ефективному використанню та збереженню його цінностей, у тому числі естетичних. Досягнення цих цілей вимагає проведення комплексу ландшафтознавчих досліджень території і їх ретельного планування, тому структура ландшафтного планування є складною, а його проведення – багатоетапним.

Ландшафтне планування є складовою частиною територіального планування господарської діяльності. Воно набуває науково-прикладної актуальності через усвідомлення громадськістю країн багатоаспектне та складності рішення екологічних проблем, що швидко загострюються, та їх впливів на соціально-економічне благополуччя людей. Пошук оптимального варіанту життєдіяльності має вестися в рамках більш широкого, географічного планування (GeoPlanning), а ландшафтне планування є тим аспектом, який стосується ландшафту місцевості, що, при умові реалізації плану, має стати більш гармонійним, більш привабливим тощо.

Ландшафтне планування - це варіант планування, пов'язаний з GeoPlanning, що базується на холізмі. Те, що лежить в основі ландшафтного планування, є ідея у вигляді нового паттерну, ідея перетворення певної ділянки денної поверхні, надання їй нового обрису. Але ця «поверхнева» ідея відразу змушує звернутися до відповідного природного режиму та, оскільки це стосується людей, відповідної життєвої форми, вживленої у природний режим, яку теж слід трансформувати. Ландшафтне планування виступає різновидом географічного планування, метою якого є гармонійна організація середовища, що відображається у вигляді гармонійного ландшафту як організації малюнку денної поверхні. У свою чергу, географічне планування – це планування зміни геосередовища з врахуванням інтересів всіх учасників спільного руху – природних, антропізованих і антропосоціальних тощо. Ландшафтне планування вважають завершальним етапом GeoPlanning, яке має за мету виявлення можливих альтернативних варіантів зміни режиму функціонування і, відповідно, холонічної структури у межах певної території, що має привести і до зміни структури денної поверхні [1].

З ландшафтознавчої точки зору сутність територіального планування полягає в адаптації господарської підсистеми ландшафту з його природними структурами та процесами. Ця адаптація можлива, якщо у територіальне планування здійснюється на таких головних ландшафтознавчих засадах:

- 1) господарська підсистема, що проектується, повинна бути сумісною з природною;
- 2) територіальне планування не можна проводити без врахування сучасного стану ландшафтів;
- 3) господарські об'єкти повинні оптимально вписуватися в територіальні структури ландшафту (генетико-морфологічну, позиційно-динамічну та інші);
- 4) територія повинна відрізнятися високим ландшафтним різноманіттям;
- 5) територіальне планування має враховувати прогноз можливих прямих і опосередкованих наслідків змін ландшафтів, особливо можливості розвитку деструктивних процесів (обвальних, карстових, ерозійних тощо);
- 6) у структурі ландшафтів, що проектуються, обов'язково повинні бути елементи екологічної інфраструктури (екомережі).

Ландшафтне планування території виступає одним з екологічно орієнтованих засобів управління природокористуванням і важливим інструментом охорони довкілля, який забезпечує реалізацію основоположних напрямів політики сталого розвитку. Це важлива складова територіального планування і управління розвитком господарської діяльності регіонів; воно виступає одним з головних інструментів впровадження екологічної політики на місцях. На основі результатів ландшафтно-планувальних робіт приймається комплекс рішень стосовно оптимізації довкілля, а його результати знаходять

відображення в районних плануваннях, планах розвитку держави та окремих галузей господарства.

Ландшафтне планування як засіб екологічної організації території може реалізуватися на різних ієрархічних рівнях. Результати верхнього рівня безпосередньо обумовлені ефективністю ландшафтного планування на нижніх рівнях. Але існує невизначеність щодо розподілу функцій ландшафтного планування між державою і соціумом. Необхідно визначити, і яким найефективнішим способом підключити процедуру ландшафтного планування до реалізації членами суспільства завдань щодо створення сприятливого місця існування [3].

Оскільки процедура ландшафтного планування у більшості європейських країн вже набула правової чинності, необхідно в Україні досягти того, щоб міжнародний рівень ландшафтного планування перейшов зі стану наукових декларацій в ситуацію взаємних правових зобов'язань і договірної відповідальності. Крім того, ландшафтне планування все частіше виконує завдання забезпечення членів суспільства екологічною інформацією та залучення їх до врегулювання стосунків у системі «людина – суспільство - природа – ландшафт». Така інформаційна функція ландшафтного планування є конче необхідною саме в Україні, де не існує усталеної традиції здійснення цієї процедури для будь-якої території і де є лише фрагментарні залучення ландшафтного дизайну на деяких територіях. Ландшафтне планування нині розвивається у діапазоні від жорсткого проектування для впорядкування території до взагалі доступного і легкого, спрямованого на естетичне відновлення екосистемних зв'язків. Для всіх форм і рівнів ландшафтного планування необхідно створити інформаційну основу.

Використовуючи новітні технології обробки даних та передачі інформації, ландшафтне планування може розвиватися на інформаційній і комунікаційній платформі, яка також on-line інформує населення на всіх етапах відповідних робіт. Це забезпечує простоту взаємних консультацій та можливість участі населення в обговоренні проєктів ландшафтного планування на мікро-, мезо- і макрорівні, через Інтернет. Можливість залучення населення є досить прогресивною і необхідною умовою ландшафтного планування, зумовленою новим розумінням екологічної політики, яка характеризується більшою близькістю до громадян і прозорістю діяльності. Ландшафтне планування, таким чином, підтримує виконання «Порядку денного на ХХІ ст.», а також умов Охрузької конвенції і відповідних директив України стосовно доступу громадськості до екологічної інформації.

Підвищується екологічна освіченість населення і бізнес-структур та окреслюються їхні зобов'язання перед суспільством і природою під час екологічного впорядкування території. Інформованість населення стосовно загальних умов, правил і екологічних наслідків тих чи інших робіт з облаштування території дозволить запобігти значній кількості проблем, які виникають внаслідок неправильного втручання в екосистемні зв'язки.

Збереження здатності ландшафту протистояти антропогенному навантаженню є найвищою метою ландшафтного планування. Ландшафтне планування зосереджує свою увагу на виявленні й оцінці властивостей і функцій ландшафту, які дозволяють забезпечити стале збереження природних характеристик ґрунтів, повітря, вод, зоо- і фітоценозу території разом зі збереженням естетичної якості ландшафту. Саме на основі цього розробляються рекомендації з екологічно сталого природокористування. Виходячи з екологічної спрямованості ландшафтного планування, концептуальними є питання, відповіді на які мають сформулювати стратегію діяльності. Головна її мета – створення передумов для нормального функціонування природних компонентів, збереження сталих зв'язків між ними.

Екологічне впорядкування територій вимагає від процедури ландшафтного планування різних зусиль по відношенню до різних природних компонентів. Відносно

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>